

PREDNISTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8.
Kokarna 1. nadst. Uradne ure za stranke so od 10. do 11.
popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj
in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne
sprejemajo.
AROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za
Avstro-Oprsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna
K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za
ostalo svetovno in Ameriko celoletno K 36.—
Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.
UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, kjer
uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 8. do 7. zvečer.
Inserati: enostopna petstotnica 30 vin., pogojen prostor, postaja
in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.
Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.
Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 710. V Ljubljani, v četrtek dne 16. oktobra 1913. Leto III.

Klerikalna kravja kupčija.

Med visoko vlado in našo klerikalno stranko je doslej še neznan pač spredel mrežo, v kateri naj se kakor neumne muhe vjamejo kranjski volilci. Visoka vlada je storila klerikalni stranki neprecenljivo uslugo s tem, da je razpustila kranjski deželni zbor. Cesarji patent, ki je poslal deželne poslance domov in jih rešil bremena ljudskih zastopnikov, je bil za krščanske gromovnike toliko vreden kolikor balzam, ki hladi skeleče rane in vrača bolniku izgubljeno upanje. Težka skala skrbi se je odvalila gospodarskim kranjskim deželcem od srca, ko so čitali, da ne jim z ureditvijo financ ne bo več treba baviti pred sklepom deželnega zbora, temveč da lahko odgode neprijetno zvišanje davkov do tiste dobe, ko bodo mandati že za šest let v žepih. Za to uslugo ima grof Stürgkh pravico, da prikaže hvalažnost gospodu Susteršiču in njegovih pajdašev.

Pomoč, ki je prišla klerikalcem v največji stiski z Dunaja, je bila nenadna, presenetljiva in navidezno zagotna. Kdaj je bil še grof Stürgkh tako ljubezniv napram opozicijski stranki? Kdaj je on, ki je znal vedno le jemati, dajati politične darove? ... Če pa razpust kranjskega deželnega zbora ni darilo, tedaj nastala vprašanje, kaj se ima s to ceno naplačati? Da se dobi na to kočljivo vprašanje zanesljiv odgovor, je pa treba premočrati politični položaj in Stürgkhove potrebe.

Kranjske deželnozborske volitve so v najtesnejši zvezi s splošno situacijo v Avstriji. Če bi bili naši klerikalci ostali na tistem opozicijskem stališču, na katerem so bili po svojih trditvah, ne bi bil grof Stürgkh niti najmanjšega povoda, da bi jim ustrezal na kranjskem. Korupcija, ki se je pod režimom črne garde zajedla v deželo, tudi državi ne more biti v prid, in tudi centralna vlada je ne more biti vesela. Velika koncesija, katere pomeni predčasni razpis kranjskih volitev, je z državnega stališča neizmisljena. Razumljiva je le tedaj, če si grof Stürgkh z njo olajša položaj.

Mi nismo sicer nikdar verjeli v Susteršičevo opozicijsko politiko. Grof Stürgkh ne imenuje resničnega opozicionalca za deželnega glavarja. In resničnosti mu niso klerikalci nikdar delali. Se v zadnjem državnozborskem zasedanju mu je prišel Susteršič ostentativno na pomoč, ko je govoril za odgoditev državnega zbora, ker ni hotela vlada izpolniti zahtev državnih uradnikov in uslužbencev, pa se je zato hotela iznebiti parlamenta. Če ne iz ljubezni do državnih tlačanov, katero so imeli klerikalci kvečjemu kdaj na jeziku, bi bil moral Susteršič že zaradi svoje opozicijske glasovne za nadaljevanje zasedanja; kajti opozicionalno delo se opravlja v parlamentu, ne pa v Toblachu. Tudi sedaj ne gre Stürgkhu za to, da bi dobil večino za uradniške zahteve. Njegove bolečine so vse drugačne. Militarizem zahteva okroglo milijardo, in zanj išče ministrski predsednik glasove.

Kravja kupčija je očitna. Klerikalci imajo v državnem zboru glasovati za militaristične račune, zato pa jim grof Stürgkh pomaga v deželi. Tako imata oba dobiček, plača pa naj ga ljudstvo.

Ce bi bilo vsem volilcem jasno, kakšna igra se igranja z njimi, ne bi mogli dobiti klerikalci niti toliko glasov, kolikor jih potrebujejo za en sam mandat. Kdor bo v sedanjem času glasoval za nove voljaške zahteve, zasluži edini naslov ljudskega izdajalca. Vedno je bilo kruto,

kar je pri nas požiral moloh. Zmirom so bile njegove zahteve skrajno pretirane z ozirom na gospodarsko moč prebivalstva. Državo je poglaval v take dolgove, da ljudstvo že sedaj komaj zmaga obresti. Ali neugodnejša časa od sedanjega si ni mogel izbrati za nove zahteve. Tudi v najljubših krogih meščanstva, med bogato buržvazijo, pri velikih industrijcih je povzročil neverjetni izbruh molohovega apetita skrajno nezadovoljnost; delavsko ljudstvo, malega obrtnika, malega kmeta pa mora poglaval naravnost v obup. Gospodarski položaj v Avstriji je žalosten, da bi sam Jeremija ne našel dovolj otožnih glasov, če bi ga hotel opisati. Avstrijska in ogrska vlada sta pritrtili načrtom vojne ministra gospoda Krobatina, ali odkod naj se vzame denar, da se poplačajo stroški za lanske in letošnje nezmislne mobilizacije, da se pokrijejo izdatki za nove rekrute, da se nakupijo novi, povečani drednoti in še drugi čolmi, to je menda grofa Stürgkha in grofa Tisze zadnja skrb. Edina tolažba, ki jo dajeja ljudstvu, je ta, da se milijarda ne bo plačala naenkrat, ampak v obrokih, kakor da bi imel pes manjše bolečine, če se mu odreže rep po malem namesto ves naenkrat. Vsak obrok bo znašal par sto milijonov, naposled pa doseže ves izdatek le celo milijardo. In pri tem ostanje stroški za po- višano število rekrutov trajni, ter bodo leto za leto obremenjevali proračun.

Imoviti krogi so razburjeni zaradi teh zahtev, in poudarjajo, da je padla cena rent na najnižjo stopnjo. Industrijski opozarjajo, da se je n. pr. izdelovanje volnenega blaga skrcnilo za četrtino, da so podobne razmere v predilnicah, v tkalnicah, v tovarnah za svilo, da so steklarne pogasile celo vrsto peči, da je v čevljarstvu industrija nastala kriza, da je stavbinska obrt komaj še nad ničlo, da se bankroti katastrofalno mmože itd.

Ce pojo take melodije oni, za katere nazadnje skorja kruha še ni vprašanje, kaj naj pravijo delavci, ki jih žene kriza v golo bedo? Kaj naj pravijo široki sloji prebivalstva, ki ne morejo dati otrokom dosti kruha in se morajo bati naravnost beraške palice? Blazna politika naše modre diplomacije, nezmisljen pogon uniformiranega prebivalstva na meje, odbijanje balkanskih narodov, pri katerih bi bila avstrijska industrija v drugih razmerah našla dobre trge, je izpodkopala narodno gospodarstvo in naprtila ljudstvu tovor revščine. Za odškodnino pa hoče sedaj iztlačiti še milijardo iz njega, kakor da plavamo v bogastvu, ki se ne da izčrpati.

To nezasišano izkoriščanje širokih slojev naj omogočijo klerikalci s svojimi glasovi v državnem zboru; za to jim ustreza grof Stürgkh z razpustom deželnega zbora, s predčasnimi volitvami, zato jim hoče še enkrat izročiti kranjsko deželo v popolno oblast.

Zato pa so volilci poklicani, da prečrtajo te zvijačne račune. Gospodstvo gospoda Susteršiča v deželnem dvorcu ni toliko vredno, da bi ga ljudstvo plačevalo s takimi nezasišanimi stroški, za katere bi moralo sleči ne le suknjo, ampak tudi srajco. Stranka, ki ima tako malo vesti, da je v teh težkih časih gospodarske miselje pripravljena navaliti prebivalstvu taka moreča bremena, nima pravice do ljudskih glasov in do gospodarstva v deželi. Boj proti taki stranki je sveta dolžnost.

Sveda ima to pridelovanje tudi svoje negativne strani. Naš kmet mora gnojiti novi trti, česar prej ni bilo treba. Stari trti se vsaj ni gnojilo z živalskim gnojem. Kmetije so se z ozirom na to urejale v vinorodnih krajih glede na šte- vilno njiv, travnikov, host. Toliko živine je moral kmet prehraniti, kolikor je rabil gnoj za njive. Travnikov niso gnojili. Zdal izpelje naš kmet v vinorodnih krajih od pridobitvenega gnojja precej v svoj vinograd, kar občutno manjka v ostali ekonomiji. Tudi travnikom je treba gnojiti, ker je njih zemlja že precej izčrpana. Mali kmet ne bo smel sejati pese; premalo ima zemlje in gnojla. In večji bo tudi moral nemara krčiti pridelovanje žita, ker bo treba več krme za živino, katere bo moral s kulturo sladkorne pese več v hlev.

Ce pregledamo vse z ene in z druge strani,

prihajamo do sklepa, da bo pridelovanje sladkorne pese v naših krajih v raznih oziirih, zlasti pa za šolanje naših kmetov v boljšem kmetovanju koristno, in stari Šuklje je imel zopet dobro misel.

Stari Šuklje je v vsem za par glav višji od naših drugih klerikalnih politikov. Zaradi tega ga niso mogli, dasi je molil njihove molitvice, prav trpeti med seboj. Ko pa je tisti, ki je kot načelnik »Ljudske posojilnice« njen denar porabljal za svoje spekulacije pri nakupu boštanske graščine, hotel postati deželni glavar, so Šukljetu kar hitro izgabili življenje med sabo. Danes ga bridko pogrešajo, ker njegov naslednik in vrhovni voditelj nima zmožnosti, da bi vsaj nekaj olepšal, opravičil sedanje neumno gospodarjenje z deželnim denarjem, in v hudi stiski, v kateri se nahajata edina klerikalna debaterja — dr. Krek in dr. Lampe — povzdignil obravnave v deželnem zboru na višji nivo. Ker sami niso nič prida zmožni, je njih glavar s prav neumno kloturo vladal in še druge zadrževal, ki bi znali kaj povedati. Res majhni so se pokazali naši klerikalci v letošnjem zasedanju deželnega zbora. Ali še manjše v tem le nastopu: Stari Šuklje je zbral odbor, ki bo delal za uresničenje njegove navedene ideje. V ta odbor je bil vzet tudi njegov sin, inženir Milan Šuklje, ki se je v svoji kritiki električnih naprav v Završnici pokazal, da ima očetov pogum. (Mlajša Susteršiča se nič ne oglašata.) Ta Šuklje je našim klerikalcem prizadjal s svojimi spisi v »Slovenskem Narodu« dosti nevšečnosti, pa so postali vsled njih jako nervozni. In naši veliki klerikalni ljudje so sklenili, da se ne sme noben klerikalec udeležiti pripravljanih akcijskega društva in ko bo stvar urejena, tudi ne pridelovanja pese, dokler bo mladi Šuklje v nastoru.

Za deželnozborske volitve. Z dnevnim redom: „Kranjski deželni zbor“ bo v bližnji dobi več volilnih shodov po deželi.

- Doslej so nam priglašeni sledeči:
- V SOBOTO, DNE 18. T. M.:
 - NA GLINCAH, v gostilni pri Travnu, ob 8. zvečer;
 - NA SAVI PRI JESENICAH, v gostilni pri »Jeleni«, ob 8. zvečer.
 - V IDRIJI, v pivarni pri »Črnem orlu«, ob 9. zvečer.
 - V LJUBLJANI, pri »Levu« na Marije Te- rezije cesti, ob pol 10. zvečer.
 - V NEDELJO, DNE 19. T. M.:
 - V TRZICU, v gostilni pri Pellerju, ob 3. popoldne.
 - V SPODNJI IDRIJI, ob 11. dopoldne v prostori h. Stefana Lapajnet.
 - V ZIREH, v kozolcu g. Kavčiča na Dobra- čavi, ob 11. dopoldne.
 - V ZAGORJU OB SAVI, v Mihelčičevi dvo- rani, ob 3. popoldne.
 - V ZGORNJI ŠISKI, pri Svedraču, ob 3. popoldne.
 - V BOROVNICI, ob 3. popoldne.
 - V PONDELJEK, DNE 20. T. M.:
 - V SPODNJI ŠISKI pri Anžoku, ob 8. zve- čer.

Sodruge v omenjenih krajih pozivamo, da pridno agitirajo za čim večjo udeležbo.

Dnevne beležke.

— Pri sedanjih deželnozborskih volitvah gre za to, da postane kranjska dežela, ki je danes izročena na milost in nemilost klerikalni klikli, dežela vsega kranjskega prebivalstva brez razlike stranke. Če ima vsakdo — tudi kleri- kalec — pravico do svojega svobodnega poli- tičnega mišljenja, se ne sme politično prepriča- nje, ki slučajno ne ugaja vladajočim, kaznovati tako kakor ga kaznujejo klerikalni mogotci, ki imajo vso milost za svoje pristaše in vso ne- milost za svoje nasprotnike. Politično prepri- čanje postane le tedaj svobodno, če se bodo vse pravice enakomerno delile brez obzira na strankarstvo. Za to pa je potrebno, da pače se- danja klerikalna strahovlada. To je mogoče tudi če ostane klerikalna stranka najmočnejša v de- želnem zboru, ako le izigne njena absolutna večina, iz katere izvira njen absolutizem. Ta uspeh pa se pri sedanjih volitvah prav gotovo doseže, če ne običje nasprotniki strahovlade za pečjo. Tistih, ki žele izpremembo, je do- volj; ampak ostati ne sme pri želji, ki je popol- noma neplodna. Kdor želi, mora delati. In kdor se ne čuti sposobnega za veliko delo, naj oprav- lja malo. Agitator v ožjem krogu je vsakdo lahko, tudi če ne more nastopati na govorni- škem odru. Na to važno delo vabimo vse pri- jatelje. Če se ga resnično polotijo vsi, ki imajo dobro voljo, moramo doseči uspeh. Naj se nihče ne izgovarja, da ne ve in ne zna. Kdor potre- buje kakšno pojasnilo, naj piše sodrugu Zo- rettu, Ljubljana, Selenburgova ulica 6. Dobil bo vsa potrebna navodila.

— Proglasili so to v »Slovenec«. — Različne ljudi redi Bog pri svoji mizi, ali takih neumno- žev, kakršni so oni, pa menda ne dobi od ni- koder drugod. Kako se vendar mladi Šuklje lahko veseli svojega prvega javnega debata, ko je tako mladi razdril naše vodilne klerikalce, da morejo tako malo izdati svojo jezo! Vseled te neumnosti je zrastle ta mladi inženir prav znatno v veljavi in stari ga sme biti vesel. Božji volem, s tem ste vendar izjavili, da ima kritik Vašega dela prav, da je zadel ml. Šuklje v črno!

Seveda je tudi res, da se naslednik starega Šukljeta v dež. glavarstvu močno jezi, da ni zrasla ideja pridelovanja sladkorne pese na nje- govem zelniku; ali celo stranko tako blamirati, to je res nerodnost! — Mi, ki s klerikalci go- tovo ne simpatiziramo, pa nekaj držimo na čast kranjske dežele, smo videli, da je imela Kranj- ska precej jako pametnih glavarjev in naj so bili katerekoli politične barve. — Drago je biti bogataš in vrhovni poveljnik in deželni glavar; taka oblast poneumlja. Razložek med starim Šukljem in dr. Susteršičem je res velik; zg. duhovniki, treba bo poklicati starega lisjaka Šukljeta nazaj, inženirja, njegovega sina, pa spraviti daleč kam, v Bukovino! Morebiti je že kdo pri tem delu!

Za tako delovanje imate klerikalci enega, ki se ogledava v tem delu pred zrcalom ter ob- čuduje svojo zanižnost. Šuklje mlajši naj se od- pove imenovanju v omenjeni odbor, pa imamo vse, kar je treba, da se vidi to majhno ljud- stvece, kako bo skakalo od veselja. — Le en migljaj obrvi, in mrtev leži na tleh — bo pa brati na obrazu največjega moža, kar ga je imela doslej sloj, zemlja.

Sodrug! Volitve za deželni zbor bodo v najkrajšem času razpisane. Volilna doba bo kratka. Komaj dobrih šest tednov bo časa do prve volilne bitke. Ves uspeh bo odvisen od tega, da se pravočasno začne z delom in da se izvrši vse, kar zahteva položaj. Iz tega sledi, da se ne sme zamuditi noben trenutek. Z ne- deljskim impozantnim shodom v Ljubljani je jugoslovanska socialno demokratična stranka otvorila volilno kampanjo, ki jo bo tudi po de- želi nadaljevala in dovršila z vso odločnostjo. Od vseh sodrugov pričakujemo, da bodo v tem boju na mestu. Delavstvo ne sme dopustiti, da bi se še enkrat sešel deželni zbor, v katerem bi ostalo brez zastopstva. Delavstvo pa mora tudi napeti vse sile in dokazati, da je tudi sedanja klerikalna strahovlada na kranjskem premag- livna. Terorizem zmaga le tam, kjer se ga boje. Stopite mu pogumno nasproti, pa se bo poka- zalo, da se ga ni treba bati.

USPEH V TEM BOJU JE MOGOČ.

Treba pa je, da je od prvega do zadnjega vsa- kdo bojevnik. Prišel je čas, ko se ne sme nihče izgovarjati, da pojde tudi brez njega. Brez ni- kogar ne gre. Vsakdo mora biti na svojem me- stu. Predvsem mora biti vsakdo agitator. Ljub- ljanski sodrugi so dali v nedeljo sijajen zgled. Skrbite, da bodo tudi shodi po deželi povsod manifestacija ljudske volje. Mislite na to, da gre za zmago, pa Vam bo delo lahko!

— Kaj bi bilo življenje brez boja? Dolgo- časno tavanje po megli, dan enak dnevu, noč enaka noči, in najslajši užutki bi ob večnem po- navljanju postajali zopni. Saj bi se človeku še ocvrte piške pristudile, če bi jih moral jesti brez izpremembe. Zdal pa je na Kranjskem krasna prilika za boj. Deželnozborske volitve imamo, ki morajo zanimati vsakega prebivalca dežele. Same mevrze ostajajo ob takih prilikah v domačem kotu. Kdor pa je količkaj korenjaka, gre v času boja v boj. In tudi to je užitek, ker imamo boj za pravico in pravičnost, ki mora razgreti kri in razveseliti človeka. Pokažimo, da je v deželi dovolj korenjakov, ki se ne stra- šijo sile in ne stiskajo pesti v žepu. Boj je za- četek, zmaga pa konec; kdor hoče zmago, ta gre v boj!

— Socialno politični odsek državnega zba- ra je bil večeraj sklican na sejo. Toda te ni bilo, ker je bil odsek nesklepčen. Tudi za danes in za jutri dolžena seja odpade, in prihodnja ima biti šele dne 22. t. m. Socialno politični odsek ima rešiti nekatere delavske zadeve; zaradi tega se pa gospodom očitno ne izplača, da bi se vo- zili na Dunaj. Na dnevnem redu je bil n. pr. za- kon o pekovskem varstvu. Ker je pri vladi in v odseku lena navada, da porivajo take zakone od enega »sveta« do drugega in jih izročajo vsem mogočim podjetnikom v presojanje, se ni čuditi, da je zadnja oblika zakona vsemu bolj podobna kakor resničnemu delavskemu varstvu. Od enega sveta do drugega se slabe določbe, ki naj koristijo delavcem, tako da ostane nano- sled komaj še kakšna borna drobtina reforme

Sladkorna pesa in klerikalci.

(Dopis z Dolenjskega.)

Stari Šuklje — nemirna narav — ki zdaj nima kaj dela, hoče pripraviti našemu s svoje grude bežečemu kmetu večje veselje do nje- gove kmetije. Prišlo mu je na misel, da bi pri- delavali v naših krajih sladkorno peso. Sladkor je danes splošno potrebna stvar in se izdelava iz sladkorne pese. Ideja je dobra. V deželo pride kaj denarja, investiralo se bo precej, če se ures- ničti ta misel. Dokler je še kaj veleposestnega sveta na Slovenskem, bi se pridelovalo na njem dosti te pese, če bi bilo v grajskih hlevih tudi več živine kakor sedaj. Za to peso je treba ne- znansko veliko gnojla. In živalski gnoj je je naj- boljši. vsi surogati ga ne dosežajo. Dostj vele- posestne zemlje je zdaj pri nas puste ali pa le slebo obdelane. Brezplačnega delavca-tlakarja ni v veleposestnik je s svojo abecedo pri kraju, če tega ni. Pa tudi večji kmetije bi pridelavali to peso: par oralov njiv bi vsak lahko obrnil v to. Tako bi se v naših krajih dobilo toliko pese, kolikor bi je potrebovala kakšna večja to- varna za izdelovanje sladkorja. Nemara bi se privadil naš veleposestnik in večji kmet tako na intenzivnejše obdelovanje svojih njiv, ki stane dosti ročnega dela. Rok pa tudi že manjka pri nas. Pa zdaj se že rabijo za to pripravi plugi za okopavanje in rahljanje zemlje. In razven prvega oranja bi bilo vse drugo žensko opravilo. Ženski je še nekaj doma. Pesa bi nekač nesla, in zato bi se tudi obdelovanje lahko bolje plače- valo. Nemara bi to koga pridržalo doma. Njive bi se zboljšale. Intenzivnejše obdelovanje bi tudi pridelovanju drugih sadežev, ki se morajo

Šole se že izplača izreči branitelju priznanje. Šola je kombinacija glede občinskih dokladov. Če pa pogledamo gerentov občinskih proračunov od leta 1908., najdemo, da je gerent predlagal 92 %, odnosno 108 % občinsko doklado, kar ni napravilo občanom nobenih ugodnosti, razen časa svojega poslovanja. Ko pa je namignil rudnik, da bi tako postopanje skalilo složnost med erarijem in njegovo stranko, se je zadovoljil, izročil vse svoje in drugih pravice duhovniku? Slava torej Jakobu Kristanu kot spoprijemljivi grešniku. Nič manj čeden pa ni bil predlog Jakoba Kavčiča, da naj se rekurira proti vsaki dijaški podpori. Naša realka mora torej zavod samo za one ljudi, ki imajo denar, da lahko njih sinovi študirajo dalje. Delavec ne more poslati sina brez podpore na visoke šole, torej mu realka nič ne koristi. Plačevati ne sme davke in dolgov za realko, da se v njej izgojijo sinovi premožnejših ljudi, katerim je odprta pot na višje šole. Tako sta delavca Kristan in Kavčič svoje tovariše delavce izdala, samo da ostaneta v milosti pri svojih voditeljih. Tudi Janez Kavčič je bil na tem shodu zelo moder. Zahteval je, da naj občina prepove poselnikom, ki imajo nove hiše, popravljati poti k njim in napeljavati vodo, češ starim davkom. Delavcem se mora najprej ugoditi. Mož je po-
stabil, da je bila več let njegova stranka gospodar v občini in če bi bila količkar skrbela za stare posestnike, bi imeli ti že vse tiste ugodnosti, ki jih je občina zavezana dajati občanom. Občina bi sedaj lahko izhajala z 20 % občinske doklade. Tolikšne modrosti pač ni nikjer našli, kakor le na klerikalnih skritih shodih.

Poslednji dnevi Pompeja.

7 dni od petka 17. do četrta 23. okt.
Največja katastrofa človeštva, po romanu Edvarda Bulwerja. 5 dejanj, 2 uri predvajanja. Šolski mladinski dostopno. — Cirkuški prizori z levi, gladiatorske borbe, rimski bakanali, izbruh vezuva. Predstave ob 3, 5, 7, 9, v nedeljo ob pol 11, 2, 4, 6, 8, 10. Zvišane cene K 1'90, 1'60, 1'30, 1', K — 60, Klna Ideal.

Trst.

— **Verdijeva proslava v Trstu.** V nedeljo so proslavili ital. nacionalci stoletnico rojstva najpopularnejšega italijanskega skladatelja Verdieja. Zjutraj so razne korporacije nesle v sprejeto vence na spomenik skladatelja na trgu Giovanni; nato so odkrili na hiši hotela »De Ville« — kjer je svojčas skladatelj bival in bil — overture Stiffelia — spominsko ploščo. Zvečer so različne godbe skoro na vseh trgih igrala komade Verdijevih skladb. V Politeama Rossetti so pa uprizorili Traviato in je orkester ob koncu proizvajal overture Stiffelia. Policija je prepovedala peti na trgih nekatere zares dolžne zbor iz Verdijevih oper, in se je tudi pot pokazala, da je pač avstrijska in zelo ma-
lenkostna. Ljudstvo je končno one zbor tako in tako pelo še bolj navdušeno, ker je greh pač zato prijeten, ker je prepovedan. Prišlo je do nepotrebnih demonstracij celo med slov. in ital. nacionalci. Pri vsej proslavi je žalostno, da se je vedla v strogo ital. nacionalističnem duhu in je bilo nemogoče, da bi se bila pridružila proslavi še kaka druga stranka ali druga narodnost. Še bolj žalostno je, da so ital. nacionalci trpeli, da je položilo svoj venec na spomenik vrednosti revolver-žurnala »La Coda del Dia-volo« in pa društvo nepoboljšljivih pijancev »Cavalieri della morte«. Toda, kaj se vse ne potrpi v Trstu in kaj vse se ne bi moglo zgoditi drugje, kar se zgodi v Trstu.

— V Škedenju je priredila kovinarska po-družnica pretečeno soboto poljudno predavanje. Predaval je sodrug Prostoplav Skobl o Balkanu in balkanski vojni. Javno in lepo je opisal bal-kanske razmere pred vojno, ki so dovedle do tega prelivanja krvi. Opisal je vojno in naposled njene posledice, ki segajo pregloboko tudi v živ-ljenje avstrijskega proletariata. Zato se ima avstrijsko delavstvo zahvaliti naši skupni vladi in naši nepoboljšljivi diplomaciji. Za svoja lepa in podučna izvajanja je žel od mnogobrojnega občinstva, ki je napolnilo dvorano do zadnjega kotička, odobravanje in zahvalo. Za njim je go-
voril sodrug Mihevc o organizaciji in o delav-skih bojih. Pozval je navzoče, naj se pridno vklenejo naše strokovne organizacije in naj pridno agitirajo med tovariši.

— **Opčine.** V soboto priredi tukajšnja po-družnica »Ljudskega odra« predavanje. Pred-
val bo sodrug Regent o postanku in razvoju delavstva in njegovih bojov. Vstop prost.

Zadnje vesti.

ŠTAJERSKI DEŽELNI ZBOR.

Gradec, 15. Na današnji seji, ki se je pričela ob pol 11. so socialistični poslanci začeli z bojem zoper davek na pivo.

Pri poročilu finančnega odseka o uporabi pra-gmatike državnih uradnikov in uslužbencev na deželne nastavnice je posl. Resel priglasi-l vo-tum manjšine, ki zahteva, da se upoštevajo pri zboljšanju prejemkov vsi deželni uslužbenci in delavci. Odsek je hotel namreč ravno najslab-še plačane izključiti.

Poslanec Resel opozarja, da so poročila o po-gajanju med vlado in južno železnico zaradi saniranja zadnje že objavljena v časopisih. Nu-jno potrebno je, da se bavi deželni zbor čim-prej s to zadevo, da ne nastane za kraje ob juž-ni železnici znatna škoda. Ker sta že podana dva nujna predloga od posl. Brandla in od po-slanca Einspinnerja, predlaga, da se postavi ta predmet kot prvi na dnevni red.

Dr. Korošec priznava važnost tega pre-d-meta, predlaga pa, da se postavi kot zadnja toč-ka na dnevni red.

Reslov predlog je odklonjen. Niti vlagalci nujnih predlogov sami niso glasovali zanj (!). Posl. Resel: Tako resno jemljete svoje pred-
loge!

Posl. Schwab (Pantzova skupina) predlaga, naj se postavi naklada na pivo z točko »Zbolj-šanje učiteljskih plač« na dnevni red. Ker čita utemeljevanje svojega predloga, nastane pri nemških nacionalcih velik spektakel. Njegov predlog pa propade.

Posl. dr. Schacherl predlaga, da se postavi učiteljske plače kot prva točka na dnevni red. Socialisti ne priznavajo nikakršnega junk-tima med učiteljskimi plačami in davkom na pivo. Celo Vaša »Tagespost« imenuje to »na-pačen junktime«.

Deželni glavar poziva socialne demokrate, naj takoj naznanijo svoje želje. Socialisti odloč-no ugovarjajo tej zahtevi in razvije se med nji-mi in deželnim glavarjem zelo živalna debata, v katero padajo od vseh strani medklci. Ve-čina seveda naposled odklanja predlog dr. Scha-cherla.

Posl. Kaan polemizira s Tagespostjo. Po mnogih medklcih in dialogih pride Resel do be-se-de in predlaga kot drugo točko draginjsko predlogo. Dr. Kaan naj pove, če ostane deželni zbor sposoben za delo. Kar uganja nemško na-cionalna večina, je demagoška politika.

Ko je Reslov predlog odklonjen, predlaga dr. Schacherl draginjsko predlogo kot tretjo točko. Tudi ta predlog je odklonjen. Nato jo predlaga Horvatek kot četrto točko in uteme-ljuje svoj predlog z obširnim govorom. Kolle-ger podpira predlog in priporoča, naj se seja za-ključi. Resel pravi, da gre socialnim demokra-tom za to, da preprečijo novi davek na pivo in da dajo večini časa za razmišljanje.

Predlog za konec seje se odklanja. Ob pol 7. zvečer prihaja deželni zbor do dnevnega reda. Preden se prične debata o davku na pivo, pa mine še dosti časa.

O tej točki govore poročevalec Foest, po-tem Brandl, Benkovič, Wolfbauer, Franz. Po-tem prihaja Schacherl do besede. Ob pol 12. po-noči, ko to javljam, govori še vedno Schacherl.

Seja vso noč!

Gradec, 16. Seja je trajala vso noč do tri-četrt na 8. zjutraj. Davek na pivo je sprejet proti glasovom socialistov.

ČEŠKO-NEMŠKA SPRAVA.

Dunaj, 16. Včeraj so se pričela nova pravna pogajanja. Dopoldne so bili mladočeli, staro-čeli in češki agrarci pri ministrskem predsed-niku. Navzoča sta bila tudi knez Thun in minister Heindl. Grof Stürgkh je dejal, da se ima razpravljati o deželnem redu, o volilni re-formi in o jezikovnem vprašanju pri avtonomi-nih in državnih uradih. Če se stranke zedinijo, da se razširi krog predmetov, o katerih naj se razpravlja, ne bo vlada ugovarjala. Kramar je priporočal, naj se povabilo socialni demokratje na konferenco. Načelniki strank so vzeli Stürgkhove vesti na znanje in bodo svojim klubom poročali o njih. — Popoldne naj bi bili Nemci prišli k Stürgkhu. Zadnji hip so pa to od-klonili in objavljajo izjavo, da ne morejo priti na nobeno konferenco, katere se udeležuje knez Thun. To so naznanili Stürgkhu, ki je dejal, da obžaluje to izjavo in da se vlada iz političnih in taktičnih razlogov ne more odreči namest-nikovemu sodelovanju. Pacher je od pol 5. do pol 7. zvečer razpravljal s Stürgkhom. Za novo konferenco ni določil noben termin.

RUDNIŠKA NEŽGODA V CARDIFFU.

Cardiff, 15. Ogenj je zažgal, ali kljub temu bo poteklo še precej časa, preden bodo preiskali

vso jamo, ker je rudnik zelo obsežen in ker so rovi zasuti. Dobili so v različnih rovih še mnogo trupel, ki so bila pa taka, da niso mogli dognati identiteto. Rešino moštvo je dobilo konja, ki je bil še živ. Rudarji, ki so bili še živi, so bili ne-zavestni in so jih z največjo težavo spravili iz ro-vov. Vse delo počiva v vsem okraju. Rudarji v nedeljskih oblekah spremljajo mrlice tovariše do njihovih stanovanj, kjer čakajo žene. Naj-manj 1000 žen in otrok je brez vseh sredstev.

PREISKAVA O VZROKIH POŽARA NA »VOLTURNU«.

London, 15. Trgovski urad bo uvedel pre-iskavo o vzrokih požara na parniku »Vulturno«.

AVSTRIJA SE ZOPET VMEŠAVA V ALBAN-SKA VPRAŠANJA.

Dunaj, 16. Oficijozna »Wiener Allg. Zeitung« poroča, da je dobil avstrijsko-ogrski poslanik v Belgradu naročilo, da povpraša srbsko vlado, kakšno stališče da bo zavzela v mejnem vpra-šanju Albanije. List tudi poroča, da so srbske čete na albanskem ozemlju in da se ne bo ozi-rala na sklep londonske konference. Avstro-Ogrska nikakor ne more dopustiti, da bi Srbija stopila na albansko ozemlje, čeprav pod pre-tvezo provizorične okupacije.

Korak v Belgradu.

Dunaj, 16. Avstrijski poslanik v Belgradu je dobil nalog, naj zahteva od srbske vlade, da nemudoma zapusti vse pozicije na albanskih tleh.

NOVE PUŠKE ZA SRBLJO.

Belgrad, 15. Vojni minister je s privoljenjem vlade vpostavil v proračun vojnega ministrstva za leto 1914 potreben kredit za nabavo 500.000 novih pušk, s katerimi bodo oborožili vso srb-sko armado.

GRŠKO - TURŠKA NASPROTJA.

Atene, 15. Grška brzjojavna agentura po-roča: V tukajšnjih merodajnih krogih si ne mo-rejo razlagati vzrok razburjenja med Turki, ki ie nastalo ob priiliki obiska princa Sabah Edina. Princa so sprejeli v Atenah z vsemi častmi, ki gredo princu in nečaku sultanovemu. Turki po-zablajo, da vlada med Grško in Turčijo še voi-no stanje. Grška je Turčiji že večkrat dokazala, da je spravljiva, med tem ko Turčija ne jemlje nobenih obzirov na Grško. Še pred kratkim je pustila turška vlada, da so v Carigradu usmr-tili več Grkov, med tem ko grška sodišča niso izrekli smrtne obsodbe nad Turki, ki so bili obtoženi hudih zločinov.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdava in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Za mlinarje

proda zelo poceni »Občno konsumno društvo v Idriji« 1 kompletan Schrottwalzen s 4 valarji, 1 Glattwalzen tudi s 4 valarji ter 1 zgornji mlin-ski kamen za mlenje koruze. Ogled je vsak dan dovoljen.

Pozor! 50.000 parov čevljev!

4 pare čevljev za K 9.—

Zaradi vstavljenja plačil večih velikih fabrik se mi je naro-čilo, da veliko množino čevljev globoko pod izdelovalno ceno prodam. Prodajam torej radi tega vsakomur 2 para mo-ških in 2 para ženskih čevljev, z zbitimi podplati, rujav-ali črno usnje, jako elegantna najnovejša fazona, velikost po številki. Vsi 4 pari stanejo le K 9.—. Razpošilja se po po-zvetju. S. URBACH, izvoz čevljev, Krakov, Avstr. št. 62. Zamena dopustna, tudi denar nazaj.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna G. Piccoli, Ljubljana.

Kdor ljubi dobro kavo,

rabi kot pridatek »pravi zagrebški« :Frank« z kavinim mlinčkom. — Kdor ga še ne vporablja, pogreša najboljšo.

emp 45/26,642

Žensko perilo

volnene srajce, spodnje majice in hlače, pleteni telovniki, nogavice, dokolenice, rokavice, gamaše, kožuhovalnaste če-pice, ščitnike, kolenogrelce, trebuhogrelce, žilogrelce in druge predmete za gospode priporoča

modna trgovina za gospode

P. Magdić, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Zaloga pohi-štva in tapet-niškega blaga

Fr. Kapus

Ljubljana, Ma-rije Terizija c. 11 (Kolizej).

Zaloga spalnih ter je-dilnih sob v različnih : : najnovejših slogih.

Zaloga otomanov, di-vanov, žimnic : : in otroških vozičkov.

Spalnica v amerikanskem orehu 350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

BALKAN

Trgovska, spediocijska in komisijska del. družba.

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 33.

Centrala: TRST.

Telefon št. 100.

mednarodna spediocija, spediocije in zacinanje vsake vrste, prevažanje blaga, skladišča, kleti. Prosta skladišča za redni užitni podvrženo blago. Najmodernejše opremljeno podjetje za selitve in prevažanje pohištva v mestu in na vse strani s patentiranimi pohištvenimi vozi. Shranjevanje pohištva in blaga v suhih posebnih skladiščih. Omotacije itd. — Spediocijski urad, generalni zastop in prodaja voznih listov: »Dalmatie« delniške družbe v Trstu brzo-vozne proge Trst-Benetke inobratno ter Trst-Ancona parabrodne družbe D. Tripcevici & Co, Trst Avstrijskega Lloyd Comand-Line za I. in II. razred. Naročila sprejema tudi blagovni oddelek »Jadranske banke«.

Zmerne cene. — Točna postrežba.

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Tržiču

(Gorenjsko)

(najmodernejše podjetje monarhije)

Versiverna znamka.

je otvoril meseca septembra lastno prodajalno

LJUBLJANA

na drobno Breg 20 na debelo

v Cojzovi hiši.

Pozor!

Ker so vžigalice jugoslovanske socialno demokratične stranke za polje priporočila se v marljivo odjemanje vžigalice „Arbeiterwille“.
Naroča se jih pri upravi „ZARJE“ v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Trbovljah

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svoje bogato zalogo manufakturnega blaga, vedno svežega specerijskega blaga kakor tudi otroških oblek, delavskih oblek, srajc, ovratnikov, čevljev itd.

po najnižji ceni.

Vabi se torej cenjene člane, da vse svoje potrebščine nabavljajo v svojem lastnem podjetju. Član lahko postane vsakdo, kateri plača pristopnino in delež v obrokih do 40 kron.

Načelstvo.

Žepni koledar

za slovenske delavce in prometne uslužbenke izide vsako leto v založbi „ZARJE“.

Za letnik 1914. naj se organizacije že sedaj naroče, da ga dobe pravočasno. — Cena mu bo kakor vsako leto K 1.—.

Naroča se pri upravi Zarje v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Idriji

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

**Glavna prodajalna v lastni hiši.
Tri filijalke.**

Valjčni mlin na lastnem posestvu v Podroteji pri Idriji.

Istotam še dve lastni hiši, gozd in dva travnika. Ima nad 670 članov ter nad pol milijona letnega prometa. Vijudno vabi sl. občinstvo mesta Idrije in okolice na pristop. V svojih prodajalnah prodaja za svoje člane vsake vrste manufakturnega, specerijskega in drugega blaga po stalnih cenah.

Točl pristna vina in žganja, kupljena naravnost iz vinorodnih krajev.

Društvo sprejema od članov tudi hranilne vloge ter jih obrestuje po

5%

NAŠI ZAPISKI

Socialistična revija.

Izide na leto dvanajst števil.

Cena:

Za Avstro-ogrsko za vse leto 5 K. — Za Nemčijo 5'80 K, za ostale države 6'40 K. — Za organizirane delavce in dijake 3'60 K. Celi letniki leta 1910., 1911., in 1912. po 2'50 K.

Posamezna številka po 42 vinarjev.

Naročnina se pošilja upravi „Naših Zapiskov“ v Gorici.

ŽENSKI LIST

glasilo socialističnega ženstva

Urednica: Alojzija Stebi v Ljubljani.

Izhaja v Ljubljani po enkrat na mesec. Stane na leto 1'20 K. — Posamezna številka 10 vin.

Naroča se pri upravi: Ženski list v Ljubljani.

Priporočamo delavstvu sledeče knjige in brošure, ki jih ima v zalogi založba „Zarje“ v Ljubljani.

Pripovedni spisi:

Etbin Kristan: Francka in drugi. Cena 50 vin.
S. Machar: Magdalena. Preložil dr. Anton Dermota. Cena 2 K.
Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. I. del. Cena 2'60 K.
Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. II. del. Cena 2 K.
P. Mihalek: Iz nižin življenja. Cena 1 K.
M. Gorkij: Mati. Cena 4 K.
E. Zola: Rim. Prevel Etbin Kristan.

Znanstveni spisi:

Dr. Drag. Lončar: Politično življenje Slovencev. Cena 80 vin.
Dr. Drag. Lončar: Dr. Janez Bleiweis in njegova doba. Cena 1 K.
Dr. Ivan Prijatelj: Prešernov spomenik. Cena 80 vin.
Dr. Ivan Prijatelj: Drama Prešernovega življenja. Cena 40 vin.
Abditus: Občinski socializem.

Agitacijska izdajanja:

Vojna in socialna demokracija. Cena 30 vin.
Program socialne demokracije v Avstriji. Cena 6 vin.
Vun z enako volilno pravico. Cena 4 v.
Zvišanje duhovniških plač. Cena 10 v.
Etbin Kristan: Primož Trubar in slovensko ljudstvo. Cena 8 vin.
Liberatus: V dobi klerikalizma. Cena 40 v.
Razprava VII rednega zbora jugoslovanske soc. dem. stranke. Cena 60 vin.
Oto Bauer: Narodni ali razredni boj. Cena 6 vin.
Lurška pravljica. Cena 50 vin.
Ljudski oder: Moderni razvoj. Troje predavanj soc. poslancev. Cena 40 vin.

Knjižica časopisa „Naprej“.

Ant. Kristan: Socializem. I. zvezek. Druga izdaja. Cena 20 vin.
Ant. Kristan: Socialna demokracija in kmetijsko ljudstvo. Cena 10 vin.
Ant. Kristan: Zakaj smo socialisti? Cena 14 vin.
K. Marx in Fr. Engels: Komunistični manifest. Cena 40 vin.
L. Währmund: Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost. Cena 70 vin.
Karl Kautsky: Kdo uničuje proletarijat v malem. Cena 30 vin.
Karl Kautsky: Kapitalistični razred. Cena 80 vin.
Karl Kautsky: Proletariat. Cena 30 v.
Karl Kautsky: Razredni boj. Cena 40 v.
Karl Kautsky: Država bodočnosti. Cena 50 vin.
Etbin Kristan: Nevarni socializem. Cena 30 vin.
Etbin Kristan: Strahovi. Cena 30 vin.
Anton Kristan: O konsumnih društvih. Cena 20 vin.
E. Kristan: Narodno vprašanje in Slovenci. Cena 30 vin.

Koledarji:

Žepni koledar za leto 1913. Cena 1 K.
Društveni koledar za leto 1913. Cena 1 K.
Zadružni koledar za leto 1913. Cena 30 vin.
V zalogi so tudi še letniki 1912, 1911, 1910 in starejši.

Naši Zapiski.

Dobe se po 2 K kompletni: 1908, 1909, 1910, 1911, 1912.

„Zarja“:

letniki za leto 1911/12, 1912/13, vezana po 34 kron.

Naročila in pisma je naslavljal na **Založbo „Zarje“ v Ljubljani.**